

Františkovo slovo

č.112

Modlitba je prvním a principiálním »pracovním nástrojem«

(Papež František v Polsku)

Polský národ se vyznačuje pamětí

Matka Boží není panovnicí, ani protagonistkou

Jediná cesta, která vítězí nad hříchem, zlem a smrtí

Pán žehnej vašim snům!

Paměť Boha není harddisk, nýbrž něžné srdce

Jste naděje budoucnosti, ale pod dvěma podmínkami

Základní terorismu? Odmítat zázrak Stvoření!

O čem se mluvilo za zavřenými dveřmi

Milosrdenství náleží k ustavujícím evropským hodnotám

Odpuštění může skutečně obnovit církev i svět

výtah hlavních myšlenek z promluv papeže Františka a zpráv z Vatikánu. Plné znění naleznete na stránkách Radio Vaticana.

Modlitba je prvním a principiálním »pracovním nástrojem«

Drazí bratři a sestry, dobrý den!

Evangelium této neděle (Lk 11,1-13) podává v úvodu scénu, jak se Ježíš v ústraní o samotě modlí. Když přestane, učedníci jej žádají: „Pane, nauč nás modlit se“ (v.1). On jim odpověděl: „Když se modlíte, říkejte: »Otče«...“ (v.2) Toto slovo je „tajemstvím“ Ježíšovy modlitby a klíčem, který nám On sám odevzdává, abychom mohli také navazovat onen vztah důvěrného dialogu s Otcem, který provázal a nesl celý Jeho život. K oslovení „Otče“ připojuje Ježíš dvě prosby: „posvěť se jméno tvé“ a „přijď království tvé“ (v.2). Ježíšova modlitba a tedy křesťanská modlitba nejprve dělá místo Bohu, kterého nechává, aby v nás projevil Svoji svatost a dal přijít Svému království v možnosti uplatňovat svrchovanost Své lásky v našem životě. V modlitbě, kterou nás učí Ježíš, následují další tři prosby. Vyjadřují naše základní potřeby: chléb, odpuštění a pomoc v pokušeních (srov. 3-4). Nelze žít bez chleba, nelze žít bez odpuštění a nelze žít bez pomoci Boží v pokušeních.

Chléb, o který nás Ježíš nechává prosit, je potřebou, nikoli nadbytkem; je to chléb poutníků, to, co se náleží, chléb, který se nestřádá, neplývá se jím a není nám na naší cestě přítěží. *Odpuštěním* je především to, které přijímáme od Boha my sami. Jedině vědomí, že jsme hříšníci, kterým se dostalo odpuštění od nekonečného Božího milosrdenství, nás může uschopnit ke konkrétním skutkům bratrského smíření. Poslední prosba „*neuveď nás v pokušení*“ vyjadřuje, že jsme si vědomi svého stavu, ve kterém jsme nepřetržitě vystaveni úkladům zla a zkaženosti. Všichni víme, co je to pokušení!

Ježíšovo učení o modlitbě pak pokračuje dvěma podobenstvími, ve kterých si Ježíš bere za vzor vztah přítele k příteli a otce ke svému dítěti (srov. 5-12). Obě podobenství nás učí *plné důvěře v Boha*, který je Otcem. On zná naše potřeby lépe než my, ale chce, abychom mu je *odvážně a naléhavě* předkládali, protože v tom spočívá naše účast na Jeho díle spásy. *Modlitba je v našich rukou prvním a principiálním »pracovním nástrojem*“! Naléhavou prosbou k Bohu nepřesvědčujeme Boha, nýbrž posilujeme svoji víru a svoji trpělivost, to znamená svoji schopnost zasazovat se spolu s Bohem za věci, které jsou opravdu důležité a nezbytné. V modlitbě jsme dva: Bůh a já společně bojujeme za důležité věci. Mezi ně patří jedna, která je důležitější než všechny ostatní, ale o kterou skoro nikdy neprosíme, a tou je Duch svatý. Ježíš říká: „Jestliže vy, třebaže jste zlí, umíte dávat svým dětem dobré dary, čím spíše nebeský Otec dá Ducha svatého těm, kdo ho prosí!“ (v.13). Duch svatý. Máme prosit, aby k nám přišel Duch svatý! K čemu je Duch svatý? K tomu, abychom žili dobře a moudře a s láskou plnili Boží vůli. Bylo by krásné, kdyby tento týden každý z nás prosil Otce: „Otče, dej mi Ducha svatého!“

Matka Boží nám to dokazuje celým svým životem, protože byla cele proniknuta Božím Duchem. Ona at' nám pomůže prosit Otce spolu s Ježíšem, abychom žili nikoli mondénním způsobem, nýbrž podle evangelia, vedeni Duchem svatým.

Papež František v Polsku – 1. den

Papežský speciál italských aerolinek vzlétl z římského letiště Leonarda da Vinciho o druhé hodině odpolední, aby o dvě hodiny později přistál na mezinárodním letišti Jana Pavla II. v Balici u Krakova. Během letu papež František jako obvykle krátce pozdravil novinářský doprovod. O. Federico Lombardi jej požádal, aby popsal, jak ve vztahu ke včerejšímu útoku na věřící katolického kostela ve francouzské Normandii, prožívá okamžik, kdy se vydává na setkání s mládeží celého světa:

„Dobrý den a děkuji za vaši práci!

Slovo k tomu, co říkal otec Lombardi. Hodně se opakuje slovo nejistota. Tím pravým slovem je však válka. Již dlouho říkáme, že svět je v rozkouskované válce. Toto je válka. Byla to

válka z roku 1914 se svými metodami, potom další velká válka z let 1939-1945, a nyní tato. Není možná tak organická; organizovaná ano. Říkám však válka. Onen svatý kněz, který zemřel právě ve chvíli, kdy pronášel modlitbu za celou církev, je jeden. Ale kolik křesťanů, kolik nevinných a kolik dětí... Pomysleme na Nigérii například. Někdo možná řekne: »To je Afrika!« Je to válka! Nemějme strach říkat tuto pravdu: svět je ve válce, protože přišel o mír.

Děkuji za vaši práci na tomto Dni mládeže. Mládež nám vždycky dodá naději. Doufejme, že nám mladí řeknou něco, co nám v této chvíli dodá trochu více naděje. K tomu, co se stalo včera, bych chtěl ještě poděkovat všem, kteří vyjádřili soustrast, zejména prezident Francie, který se se mnou spojil telefonicky, jako bratr. Díky.

Chtěl bych ještě na objasněnou dodat, že když říkám válka, mluvím vážně o válce. Ne o »náboženské válce«, nikoli. Je to válka zájmů, válka o peníze, válka o přírodní zdroje, je to válka o vládu nad národy: toto je ta válka. Někdo si může myslet, že mluvím o náboženské válce. Nikoli. Všechna náboženství chceme mír. Válku chtějí jiní. Jasně?«

Po setkání se státními a občanskými představiteli proběhla soukromá schůzka papeže Františka s hlavou státu, zatímco kardinál státní sekretář Parolin jednal s premiérkou Beatou Szydlovou.

ad 3. Na hradě Wawel se podobně jako na Pražském hradě nachází také katedrála. Zde se uskutečnilo setkání římského biskupa s polským episkopátem. Za zmínku stojí, že původním patronem krakovské katedrály, založené na začátku 11.století, je český kníže, svatý Václav. Teprve později k němu jako patron přibyl svatý Stanislav. Tento krakovský biskup se stal mučedníkem, když jej v roce 1079 vlastnoručně zavraždil polský král Boleslav II., kterého rozezlilo, že jej biskup Stanislav kritizoval za jeho zhýralý život a dokonce na něho proto uvalil exkomunikaci. Svatý Stanislav byl kanonizován roku 1253. Krakovská katedrála sv. Stanislava a Václava získala dnešní podobu při přestavbě roku 1364.

Papeže Františka přivítal u vchodu do katedrály krakovský arcibiskup, kardinál Stanislav Dziwisz, a představil mu členy místní kapituly. Uvnitř chrámu očekávalo papeže 130 biskupů, včetně emeritních. Přivítal jej nejprve krakovský arcibiskup a potom předseda Polské biskupské konference, kterým je poznaňský arcibiskup Stanislav Gądecki (foto). V Polsku existuje 45 diecézí a arcidiecézí, na jejichž území žije 36 a půl milionů katolíků, tedy 97,6% obyvatel.

Setkání s polským episkopátem proběhlo bez účasti médií a konalo se formou odpovědí na otázky, které papeži Františkovi položili polští biskupové.

Po více než hodinové konverzaci Petrova nástupce s polskými biskupy sdělil Vatikánskému rozhlasu své dojmy polský primas, hnězdenský arcibiskup **Wojciech Polak**:

„Bylo to opravdu bratrské ovzduší, skutečný dialog, který, ačkoli se netýkal reality naší země a naší zdejší pastorace, poskytl široký rozhled. Papež s námi sdílel všechny svoje úzkosti a výzvy dnešního světa. Podle mého to byla krásná zkušenost společenství a znak bratrství.“

Soukromé setkání papeže s biskupy přibližuje také předseda Polské biskupské konference: „Jak čelit sekularizaci, díla milosrdenství, hnutí ve farnostech a migrační krize – to byla hlavní témata. Světová média věnují nejvíce prostoru záležitosti migrantů. Očekávají totiž, že papež bude kritizovat postoj Polska. Namísto toho však poskytl vyváženou odpověď. Jak říká arcibiskup Gądecki, papež nejprve rozlišil migranty, kteří odcházejí za prací, od uprchlíků. Poukázal na potřebu postoje milosrdného Samaritána, ale zdůraznil také nezbytnost odstranění příčin migrační krize, jakými jsou války a nedostatečný rozvoj. V tomto kontextu pak mluvil také o ideologické kolonizaci, jak řekl **arcibiskup Stanislav Gądecki**:

„František použil příklady afrických prezidentů, s nimiž rozmlouval a kteří poukazovali na to, že dostávají od určitých mezinárodních institucí nabídky pomoci. Nejprve však musí velmi podrobně vyplnit formuláře, ve kterých se vyskytují otázky, zda jsou v zemi dostupné umělé

potraty a zda existují zákony o takzvaných homosexuálních manželstvích. A kromě zmíněných kladou i mnohé další otázky, které svědčí o záludné ideologické kolonizaci. Prezidenti, kteří peníze přijmou a podřídí se vnucené ideologii, mění zákony. Takovýmto způsobem však civilizace dává na ústup. Svatý otec řekl, že žijeme v době útoku na Stvořitele. Dílo stvoření bylo v nedokončené podobě předáno člověku, aby jej dokončil. A člověk jej zdokonaloval. Nyní od toho však ustupujeme. A všechno, co mělo sloužit zdokonalení, obrátilo se v ničení – řekl mimo jiné o středečním setkání papeže s polskými biskupy, předseda tamější biskupské konference, poznaňský arcibiskup Gądecki.

Kolem půl osmé večer se papež František vydal do tři kilometry vzdáleného arcibiskupského paláce, který se na pět dní stane jeho příbytkem. Po cestě a na prostranství před arcibiskupstvím papeže zdravily tisíce lidí. Mnozí z nich čekali až se papež podle zvyku, který zde zavedl Jan Pavel II., objeví večer u okna svého pokoje, aby se s nimi na sklonku dne rozloučil. Stejně jako Benedikt XVI. během své návštěvy Polska, pozdravil zdejší věřící také papež František.

Promluvy

27.7.2016

Polský národ se vyznačuje pamětí

Promluva papeže Františka na uvítanou, Krakov

Pane prezidente,
Vážený státní představitelé,
Vážený členové diplomatického sboru,
Vaše Magnificence páni rektorů,
Dámy a pánové,

Uctivě zdravím pana prezidenta a děkuji mu za velkorysé přijetí i za zdvořilá slova. Těší mne, že mohu pozdravit vážené členy vlády a parlamentu, univerzitní rektory, zástupce kraje a města stejně jako členy diplomatického sboru a další státní představitelé. Navštěvuji vůbec poprvé středovýchodní Evropu a jsem rád, že mohu začít od Polska, které počítá mezi své syny nezapomenutelného sv. Jana Pavla II., jemuž vděčíme za ideu a podporu Světových dní mládeže. Rád mluvil o Evropě, která dýchá dvěma plícemi – sen nového evropského humanismu je sycen kreativním a harmonickým dechem obou těchto plicí a společnou civilizací, jejíž kořeny nejpevněji tkví v křesťanství.

Polský národ se vyznačuje pamětí. U Jana Pavla II. mne vždy ohromoval výrazný smysl pro dějiny. Když mluvil o národech, vycházel z jejich dějin, aby vynikly poklady jejich lidství a duchovnosti. Vědomí vlastní totožnosti, nezatížené komplexy nadřazenosti, je nezbytné pro organizaci národního společenství na základech jeho lidského, sociálního, politického, ekonomického a náboženského bohatství. Podněcuje tak vznik společnosti a kultury, které uchovávají věrnost tradici a zároveň se otevírají obnově a budoucnosti. V této perspektivě jste v nedávné době slavili 1050. výročí křtu Polska. Byl to jistě silný okamžik národní jednoty, který potvrdil, že svornost – byť v názorové různosti – je bezpečnou cestou k dosažení obecného dobra celého polského národa.

Také prospěšná spolupráce v mezinárodní oblasti a vzájemné uznání dozrávají tehdy, když jsme si vědomi vlastní identity a identity druhého a když je ctíme. Dialog nemůže existovat, pokud každý nevychází ze své vlastní identity. Ve všedním životě každého jedince, a stejně tak každé společnosti, však existují dva druhy paměti – dobrá a špatná, pozitivní a negativní. Dobrou paměť nám Bible ukazuje v *Magnificat*, Mariině zpěvu, který chválí Pána a jeho dílo

spásy. Negativní paměť naopak udržuje zrak mysli a srdce zaujatě upřený na zlo, zejména na to, kterého se dopustili druzí. Při pohledu na vaše nedávné dějiny děkuji Bohu, že jste dokázali upřednostnit dobrou paměť – kupříkladu když jste slavili padesát let odpuštění, vzájemně nabídnutého a přijatého mezi polským a německým episkopátem po druhé světové válce. Tato iniciativa, která se zpočátku týkala pouze církevních společenství, vyvolala také nezvratný společenský, politický, kulturní a náboženský proces a změnila tak dějiny dvoustranných vztahů. V tomto ohledu připomeňme také společné prohlášení polské katolické církve a moskevské pravoslavné církve – tento čin zahájil proces sbližení a bratrství nejenom mezi dvěma církvemi, ale také mezi dvěma národy.

Ušlechtilý polský národ tak ukazuje, jak dávat růst dobré paměti a vést k úpadku onu špatnou. Vyžaduje to pevnou naději a důvěru v Toho, kdo řídí osudy národů, otevírá uzamčené brány, proměňuje nesnáze v příležitosti a vytváří nové scénáře tam, kde se to zdálo nemožné. Polské dějiny právě něco takového dosvědčují – po bouřích a temnotách se vašemu národu navrátila důstojnost, aby mohl zpívat jako Židé po návratu z Babylónie: „Byli jsme jako ve snách. [...] naše ústa byla plná smíchu a náš jazyk plný jásotu“ (Žl 126,1-2). Vědomí vykonané cesty a radost z dosažených cílů dodávají sílu a vyrovnanost k nakládání s výzvami dneška. Jejich řešení si vyžaduje odvalu pravdy a trvalé etické úsilí, aby rozhodovací a výkonné procesy stejně jako mezilidské vztahy vždy respektovaly lidskou důstojnost. Týká se to každé oblasti lidské činnosti, včetně hospodářství, vztahu k životnímu prostředí a způsobu, jakým přistupujeme ke složitému migračnímu fenoménu.

Posledně jmenovaný jev si žádá ještě větší přídavek moudrosti a milosrdenství, abychom překonávali strach a uskutečňovali větší dobro. Je zapotřebí zjistit, jaké příčiny vedou k emigraci z Polska, a ulehčit návrat těm lidem, kteří si ho přejí. Současně je nezbytná ochota k přijetí těch, kteří prchají před válkami a hladem, solidarita s těmi, kterým jsou upírána základní práva, včetně práva na svobodné a bezpečné vyznávání víry. Na mezinárodní rovině je zároveň nutné naléhat na spolupráci a součinnost s cílem nalézt řešení konfliktů a válek, které mnoho lidí donutily k odchodu z domovů a vlasti. Jde o to, učinit co možná nejvíce, aby se zmírnilo utrpení těchto lidí, aniž bychom polevili v práci, která se rozumně a trvale zasazuje o spravedlnost a mír a ve skutcích dosvědčuje lidské i křesťanské hodnoty.

Zvu polský národ, aby ve světle své tisícileté historie pohlížel s nadějí do budoucnosti a na otázky, se kterými se musí vyrovnávat. Takovýto přístup navodí atmosféru vzájemné úcty mezi různými složkami společnosti a pozitivní konfrontaci mezi zastánci různých postojů. Kromě toho vytváří lepší podmínky k občanskému, hospodářskému a dokonce demografickému růstu, neboť sytí důvěru ve skutečnost, že svým dětem nabízíme lepší život. Naši potomci se nebudou muset jenom potýkat s problémy, nýbrž se budou radovat z krásy stvoření, z dobra, které dokážeme vykonat a šířit, z naděje, kterou jim dovedeme darovat. Sama sociální politika na podporu rodiny, základního jádra společnosti, která pomáhá nejslabším a nejchudším rodinám a podporuje je v zodpovědném přijetí života, takto nabyde ještě větší účinnosti. Život vždy zasluhuje přijetí a obranu – tyto dva přístupy musí jít ruku v ruce od početí do přirozené smrti. Všichni jsme povoláni, abychom životu projevovali úctu a pečovali o něj. Státu, církvi a společnosti na druhé straně přísluší, aby poskytovaly doprovod a konkrétní pomoc každému, kdo by se ocitl v těžké situaci, aby dítě nebylo nikdy vnímáno jako zátěž, nýbrž jako dar, a aby nejslabší a nejchudší lidé nebyli opuštěni.

Pane prezidente,

Polský národ se může spoléhat na spolupráci katolické církve, jako tomu bylo během celých jeho dlouhých dějin, aby ve světle křesťanských principů, ze kterých čerpá podnět a které ztvárnily dějiny a identitu Polska, dokázal za změněných historických okolností pokračovat v cestě, věren svým nejlepším tradicím a pln důvěry a naděje, a to i v obtížných chvílích. Opětovně vyjadřuji svou vděčnost a přeji vám i každému z přítomných klidnou a prospěšnou službu obecnému dobru.

Kéž Panna Maria Čenstochovská žehná Polsku a chrání jej!

Matka Boží není panovnicí, ani protagonistkou

Z dnešních liturgických čtení vyplývá jakési božské vlákno, které prostupuje lidskými dějinami a utváří dějiny spásy.

Apoštol Pavel k nám promlouvá o velkém Božím plánu: „Když se naplnil čas, poslal Bůh svého Syna, narozeného ze ženy“ (*Gal 4,4*). Dějiny nám nicméně praví, že lidstvo nebylo nijak zvláště dobře připraveno, a ani tehdejší doba nebyla obdobím stability a pokoje: nebyl to „zlatý věk“. Světová scéna si tedy příchod Boha nezasloužila, ba ani „vlastní ho nepřijali“ (*Jan 1,11*). Plnost času byla darem milosti: *Bůh naplnil náš čas svým překypujícím milosrdenstvím, z čisté lásky dal času plnost.*

Nejvíce zarazí, jak se tento příchod Boha v dějinách uskutečnil: „narozením ze ženy“. Žádný triumfální vstup, žádná velkolepá manifestace Všemohoucího. Neukazuje se jako oslepující slunce, nýbrž přichází na svět tím nejjednodušším způsobem, jako dítě z matky, stylem, o kterém mluví Písmo: jako déšť na zem (srov. *Iz 55,10*), jako nejmenší ze semen, které klíčí a roste (srov. *Mk 4,31-32*). Takto, na rozdíl od našeho očekávání a možná i přání, Boží království nyní stejně jako tehdy „nepřichází tak, že by se to dalo pozorovat“ (*Lk 17,20*), nýbrž *v maličkosti, v pokoře.*

Dnešní evangelium navazuje na toto vlákno, které jemně prostupuje dějinami: od plnosti času přecházíme ke „třetímu dni“ Ježíšovy veřejné služby (srov. *Jan 2,1*) a ke zvěstování „hodiny“ spásy (srov. 4). Čas se krátí a Bůh se vždycky projevuje v maličkosti. Tak nastává „počátek znamení, která Ježíš učinil“ (v. 11) v galilejské Káně. Není to okázalé gesto učiněné před zástupy, ani zásah řešící ožehavou politickou záležitost jakou byla podřízenost lidu římskému impériu. Nastává však v maličké vesnici jednoduchým zázrakem, který rozradostní svatebčany mladé, zcela anonymní rodiny. A přece je voda proměněná ve víno velkým znamením, protože nám zjevuje snubní tvář Boha, který s námi usedá ke stolu, sprádá sny a vytváří s námi společenství. Říká nám, že Pán si nezachovává odstup, nýbrž je *blízký a konkrétní*, je mezi námi a stará se o nás, aniž by rozhodoval místo nás a aniž by řešil mocenské záležitosti. Raději se totiž nechá obsáhnout tím, co je maličké, na rozdíl od člověka, který má tendenci chtít stále něco většího. Být přitahováni mocí, velikostí a viditelností je tragicky lidské a je to velké pokušení, které se chce vetřít všude. Darovat se druhým, anulovat odstup, přebývat v maličkosti a konkrétně spočinout ve všednosti – to je znamenitě božské.

Bůh nás tedy zachraňuje tím, že se stává *maličkým, blízkým a konkrétním*. Bůh se především činí *maličkým*. Pán „tichý a pokorný srdcem“ (*Mt 11,29*) preferuje maličké, kterým je zjeveno Boží království (*Mt 11,25*). Oni jsou v jeho očích velcí a k nim obrací svůj zrak (srov. *Iz 66,2*). Je si oblíbil, protože odporují „pýše života“, která je ze světa (srov. *1 Jan 2,16*). Maličci mluví stejnou řečí: pokornou láskou, která osvobozuje. Proto volá jednoduché a ochotné lidi, aby byli jeho mluvčími, a jim svěřuje, aby zjevili Jeho jméno a tajemství Jeho srdce. Pomysleme na spousty synů a dcer vašeho lidu: na mučedníky, kteří dali zazářit nezměrné síle evangelia, na obyčejné a přece mimořádné lidi, kteří uměli dosvědčovat Pánovu lásku uprostřed velkých zkoušek, na mírné a silné hlasatele Milosrdenství jako svatý Jan Pavel II. a svatá Faustýna. Prostřednictvím těchto „přivodů“ své lásky obdaroval Pán nedocenitelnými dary celou církev a celé lidstvo. A je příznačné, že toto výročí křtu vašeho lidu spadá právě do Svatého roku Milosrdenství.

Bůh je *blízký*, Jeho království se přiblížilo (srov. *Mk 1,15*). Pán si nepřeje být obávaným jako mocný a odtažitý panovník, nechce zůstat na trůnu v nebi nebo v učebnicích historie, ale rád vstupuje do našich každodenních záležitostí, aby s námi putoval. Pomyslíme-li na dar více

než tisíce let kypících vírou, je především krásné děkovat Bohu, který putoval s vaším lidem, bral jej za ruku jako tatínek dítě a provázel v mnoha situacích. K tomu jsme také jako církev vždycky povoláni, totiž naslouchat, zapojovat se a stávat se bližními, sdílet radosti a námahy lidí, aby tak evangelium bylo předáno co nejdůsledněji a přineslo co nejvíce plodů: pozitivním vyzářováním a transparentností života.

Bůh je *konkrétní*. Z dnešních čtení vysvítá, že veškeré Boží počínání je konkrétní: božská Moudrost „jedná jako stavitel“ a „hraje si“ (srov. Př 8,30), Slovo se stává tělem pod zákonem, narodí se z matky, má přátele a účastní se slavnosti: věčnost se sdílí tím, že tráví čas s lidmi a v konkrétních situacích. Také vaše dějiny, prostoupené evangeliem, křížem a věrností církvi jsou svědkem rozšíření pravé víry, předávané v rodinách, z otce na syna a především od maminek a babiček, kterým je třeba hodně děkovat. Obzvláště jste se mohli rukama dotýkat konkrétní a prozřetelné něhy oné Matky všech, kterou jsem přišel uctít jako poutník a kterou jsme v Žalmu zdravili jako „chloubu našeho lidu“ (Jdt 15,9).

Právě na ni hledíme my, kteří jsme se zde shromáždili. Maria plně odpovídá Pánu. Božské vlákno se tak v dějinách splétá s tím mariánským. Existuje-li nějaká lidská sláva, nějaká naše zásluha na plnosti času, pak je to Ona. Ona je prostorem, jehož svoboda byla uchráněna před zlem a ve kterém se zaskvěl Bůh; Ona je žebříkem, po kterém Bůh sestoupil až k nám, aby se stal bližním a konkrétním; Ona je nejjasnějším znamením plnosti času.

V Mariině životě obdivujeme onu *maličkost* oblíbenou Bohem, který „shlédl na svou nepatrnou služebnici“ a „ponižené povýšil“ (Lk1,48.52). Tak se mu v ní zalíbilo, že si od ní nechal utkat tělo, takže se Panna stala *Boží Rodičkou*, jak praví starobylý hymnus, který po staletí zpíváte. Vám, kteří k ní nepřetržitě přicházíte do této duchovní metropole svojí země, ať vám nadále ukazuje cestu a pomáhá vám v životě splétat pokornou a prostou tkaninu evangelia.

V Káně jako tady na Jasné Hoře nám Maria nabízí svoji *blízkost*, pomáhá nám objevovat to, co chybí k plnosti života. Činí tak nyní stejně jako tehdy: s pečlivostí Matky, přítomností a dobrou radou jako ta, která odmítá bezohlednou rezolutnost a plíživou kritiku. Jako Matka rodiny nás chce opatrovat *společně*, všechny společně. Váš lid během své pouti prošel v jednotě mnoha těžkými momenty. Matka, silná u paty kříže a ustavičně na modlitbách spolu s učedníky v očekávání Ducha svatého, ať vám vnukne touhu překonat pochybení a zranění minulosti a vytvářet společenství se všemi, uvnitř i navenek, aniž byste podlehli pokušení izolovat se nebo vnucovat.

Matka Boží dala v Káně najevo značnou *konkrétnost*. Je Matkou, která si bere k srdci problémy a zasahuje, dovede postřehnout obtížné chvíle a vyřešit je diskrétně, účinně a rázně. Není panovnicí, ani protagonistkou, nýbrž Matkou a služebnicí. Prosme ji o milost osvojit si její vnímavost, její fantazii ve službě tomu, kdo je v nouzi, krásu života daného druhým bez výhod a třídění. Ona, příčina naší radosti, která nese pokoj tam, kde se rozmnožil hřích, a do vřavy dějin, ať nám vyprosí hojnost Ducha, abychom byli služebníky dobrými a věrnými.

Na její přímluvu ať nastane plnost času také pro nás. Přechod mezi tím, co je před, a co je po Kristu, je málo platný, pokud zůstane jenom datem v historických análech. Kéž se ve všech a v každém skutečném vnitřním přechodu, Pascha srdce směrem *kbožskému stylu vtěleného Marii*: jednat v maličkosti a zblízka provázet srdcem prostým a otevřeným.

Papež František v Polsku - 3. den

Jediná cesta, která vítězí nad hříchem, zlem a smrtí

Promluva papeže při pobožnosti Křížové cesty, Błonia - Krakov

*„Měl jsem hlad, a dali jste mi najíst,
měl jsem žízeň, a dali jste mi napít;
byl jsem na cestě a ujali jste mě,
byl jsem nahý, a oblékli jste mě,
byl jsem ve vězení, a přišli jste ke mně.“ (Mt 25,35-36).*

Tato Ježíšova slova jsou odpovědí na otázku, která v našich myslích a srdcích zní nezřídka: „Kde je Bůh?“. Kde je Bůh, je-li ve světě zlo, existují-li hladoví, žíznící, bezdomovci, uprchlíci a utečenci? Kde je Bůh, když nevinní lidé umírají násilím, terorismem a válkami? Kde je Bůh, když neléčivé choroby lámou životní a citové vazby? Nebo když jsou děti zneužívány a ponižovány a trpí vážnými patologiemi? Kde je Bůh ve vztahu k těm, kdo strádají na duši a trápí je pochybnosti? Existují otázky, na které lidské odpovědi neexistují. Můžeme jenom hledět na Ježíše a ptát se Je. A Ježíšova odpověď zní: „Bůh je v nich“. Ježíš je v nich, trpí v nich a je s každým hluboce sjednocen. Je s nimi sjednocen natolik, že tvoří takřka „jedno tělo“.

Ježíš sám se rozhodl sjednotit se s těmito našimi bratry a sestrami zkoušenými bolestí a úzkostmi a vydal se bolestnou cestou na Kalvárii. Zemřel na kříži, odevzdává se do rukou Otce a s oddanou láskou nese na sobě a v sobě morální a duchovní rány celého lidstva. Objetím dřeva kříže Ježíš objímá nahotu a hlad, žízeň a samotu, bolest a smrt mužů a žen všech dob. Tento večer Ježíš a my spolu s ním objímáme s obzvláštní láskou naše syrské bratry prchající před válkou. Srdečně je zdravíme a s bratrskými sympatiemi přijímáme.

Rozjímáním *Křížové cesty* jsme objevovali smysluplnost připodobnění se Jemu za pomoci čtrnácti *skutků milosrdenství*. Ony nám pomáhají otevřít se Božímu milosrdenství, prosit o milost chápat, že bez milosrdenství člověk nemůže nic, bez milosrdenství já, ty a my všichni nemůžeme dělat nic. Podívejme se nejprve na sedm skutků tělesného milosrdenství: dát najíst hladovému, dát napít žíznivému, obléci neoděného, poskytnout přístřeší pocestnému, navštěvovat nemocné a vězněné, pohřbívat mrtvé. Zadarmo jsme dostali, zadarmo dávejme. Jsme povoláni sloužit ukřižovanému Ježíši v každém člověku, který je odsunut na okraj, dotknout se Jeho požehnaného těla v tom, kdo je odepsaný, má hlad, žízeň, je neoděný, vězněný, nemocný, nezaměstnaný, pronásledovaný, je uprchlíkem a migrantem. Tam nacházíme našeho Boha, tam se dotýkáme Pána. Řekl nám to sám Ježíš, když vysvětloval, podle jakého „protokolu“ budeme souzeni, a že cokoli činíme tomu nejmenšímu z našich bratří, činíme Jemu (srov. Mt 25,31-46).

Po skutcích tělesného milosrdenství následují skutky duchovního milosrdenství: radit váhajícím, učit nevědomé, napomínat hříšníky, potěšovat zarmoucené, odpouštět urážky, trpělivě snášet protivné lidi, modlit se k Bohu za živé i zemřelé. Postoj k marginalizovanému, který je zraněn na těle, a postoj k hříšníkovu, který je raněn na duši, vyjevuje věrohodnost nás křesťanů.

Lidstvo dnes potřebuje muže a ženy a zejména mladé jako jste vy, kteří nechtějí žít svůj život polovičatě, nýbrž mladé lidi, kteří jsou připraveni vydat svůj život v nezištné službě nejchudším a nejslabším bratřím, v následování Krista, který sám sebe daroval pro naši spásu. Na zlo, utrpení a hřích může Ježíšův učedník odpovědět jedině sebedarováním, včetně darování vlastního života podle Kristova vzoru – takový je postoj služby. Pokud někdo, kdo se nazývá křesťanem, nežije, aby sloužil, pak neslouží životu. A svým životem zapírá Ježíše Krista.

Tento večer, drazí mladí, vás Pán zve, abyste se stali protagonisty ve službě; chce z vás učinit *konkrétní odpověď* na potřeby a utrpení lidstva; chce, abyste byli znamením Jeho milosrdné lásky pro naši dobu! Ke splnění tohoto poslání vám ukazuje cestu osobního závazku a sebeobětování – je to cesta kříže. Cesta kříže je cestou štěstí z následování Krista až na dno v často dramatických okolnostech každodenního života; je to cesta, která se neobává neúspěchů, marginalizace či samoty, protože dává lidskému srdci Ježíšovu plnost.

Cesta kříže je cestou života a Božího stylu, kterým Ježíš umožňuje kráčet po stezkách občas rozdělené, nespravedlivé a zkažené společnosti.

Cesta kříže není nějaký sadomasochistický zvyk. Cesta kříže je jediná, která vítězí nad hříchem, zlem a smrtí, poněvadž ústí do zářivé radosti Kristova vzkříšení a otevírá obzory nového a plného života. Je to cesta naděje a budoucnosti. Kdo se jí ubírá velkodušně a s vírou, dává lidstvu naději a budoucnost. A já bych rád, abyste byli rozséváči naděje.

Drazí mladí, onoho Velkého pátku se mnozí učedníci vrátili domů zarmoucení, jiní raději odešli na venkov, aby zapoměli na kříž. Zeptám se vás na něco a je na každém z vás, abyste si na tu otázku odpověděli v tichu svého vlastního srdce: Jak se chcete dnes večer vrátit do svých domovů a míst svého pobytu? Jak se chcete vrátit dnes večer, abyste se setkali se sebou? Svět na nás hledí a je na každém z vás, abyste se s touto otázkou vyrovnali.

Papež František v Polsku - 4. den

Pán žehnej vašim snům!

Promluva papeže na modlitební vigilií Světového setkání mládeže, Krakov.

Drazí mladí,

Je krásné být tady s vámi na této modlitební vigilií.

Rand nás v závěru svého odvážného a dojemného svědectví o něco žádala. Řekla nám: „Upřímně vás prosím, abyste se modlili za moji milovanou vlast.“ Příběh poznamenaný válkou, bolestí a ztrátou se končí takovouto prosbou. Co je lepší než začít naši vigilií modlitbou?

Přicházíme z různých částí světa, kontinentů, zemí, jazyků, kultur a národů. Jsme „syny“ národů, které spolu možná vedou diskusi kvůli různým konfliktům nebo jsou přímo ve válce. Jiní přicházíme ze zemí, které mohou být v „míru“, nevedou válečné konflikty a kde mnoho bolestných věcí, které se ve světě dějí, tvoří pouze náplň zpráv a tisku. Jsme si však vědomi jedné skutečnosti: dnes a tady pro nás, kdo přicházíme z různých částí světa, bolest a válka, kterou mnozí mladí zakoušejí, už pro nás nejsou ničím anonymním, nejsou už pouhou zprávou z tisku, mají jméno, tvář, dějiny a blízkost. Válka v Sýrii je dnes bolestí a utrpením lidí, mnoha mladých jako je odvážná Rand, jež je tady mezi námi a žádá nás o modlitbu za svoji milovanou vlast.

Jsou situace, které se nám mohou zdát vzdáleny, dokud s nimi nějakým způsobem nepřijdeme do styku. Jsou skutečnosti, které nechápeme, protože je vidíme pouze skrze monitor (mobilu či komputera). Když jsme však v kontaktu s životem, s konkrétními životy, které už nejsou medializovány na obrazovkách, pak se nám stane něco silného, všichni cítíme pozvání připojit se k volání: „Dost bylo zapomenutých měst“, jak říká Rand; nikdy už nesmí dojít k tomu, aby bratři „obklíčení smrtí a zabíjením“ cítili, že jim nikdo nepomůže. Drazí přátelé, zvu vás ke společné modlitbě za mnohé trpící oběti války, která probíhá v dnešním světě, abychom jednou provždy pochopili, že nic neospravedlňuje prolití krve bratra a že není nic cennějšího než člověk, kterého máme před sebou. A při této prosbě o modlitbu chci poděkovat také vám, Natalie a Migueli, za to, že jste se s námi podělili o svoje zápasy, o svoje vnitřní války. Dali jste nám poznat svoje zápasy a ukázali, jak jste je překonali. Jste živým znamením toho, co v nás způsobuje milosrdenství.

Nezačneme nyní proti někomu křičet, nepustíme se do hádky, nechceme ničit, nechceme inzultovat. Nechceme přemáhat nenávist větší nenávistí, přemáhat násilí větším násilím a teror ještě větším terorem. Naše odpověď tomuto světu, který je ve válce, se nazývá bratrství, nazývá se společenství, nazývá se rodina. Slavíme skutečnost, že přicházíme z různých kultur a spojujeme se v modlitbě. Naším nejlepším slovem, naší nejlepší promluvou je společná modlitba. Ztišme se a modleme se, předložme Bohu svědectví těchto přátel,

ztotožňeme se s těmi, pro něž je „rodina neexistující pojem a domov pouhým místem, kde se spí a jí“, anebo s těmi, kteří žijí ve strachu, že je vlastní chyby a hříchy definitivně vyřadí. Předložme v Boží přítomnosti svoje „války“ a zápasy, které si každý nese ve svém srdci.

(TICHO)

Když jsme se modlili, vybavil se mi obraz apoštolů v den Letnic. Scéna, která nám může pomoci chápat všechno to, o čem Bůh sní, že se to uskuteční v našem životě, v nás a s námi. Toho dne byli učedníci ze strachu za zavřenými dveřmi. Cítili se ohroženi okolím, které je pronásledovalo, nutilo je přebývat v malé místnosti, drželo je v nehybnosti a ochromovalo. Ovládla je bázeň. Za této situace došlo k něčemu senzačnímu, něčemu velkolepému. Sestoupil Duch svatý a jazyky jako z ohně spočinuly na každém z nich a přiměly je účastnit se dobrodružství, o kterém se jim nesnilo. Tak dochází ke změně!

Slyšeli jsme tři svědectví; dotkli jsme se svými srdci jejich příběhů, jejich životů. Viděli jsme, jak stejně jako apoštolové prožívali podobné chvíle a zakusili momenty, kdy byli naplněni strachem a kdy se zdálo, že se všechno zhroutí. Strach a úzkost, která se rodí z vědomí, že když někdo vyjde z domu, nemusí se už setkat se svými drahými; strach, že nepocítí, že je ceněn a milován, strach, že nebude mít další příležitost. Sdíleli s námi stejnou zkušenost, kterou učinili apoštolové, zakusili strach, který vede do jediného. Kam? Do uzavřenosti. A když se strach zahníždí v uzavřenosti, provází jej vždycky jako „dvojče“ sestra paralýza, pocit ochromení. Pocit, že na tomto světě, v našich městech a v našich společenstvích už není prostor k růstu, snění, tvořivosti, vyhlížení k obzorům a v posledku vlastně k životu, je tím nejhorším, co se v životě může přihodit, zvláště u mladých. Ochromení nás připravuje o chuť těšit se ze setkání a přátelství, o chuť společného snění a putování s ostatními. vzdaluje nás od druhých, brání nám podat si ruce, jak jsme viděli v jedné z provedených scének.

V životě však existuje jiné a ještě nebezpečnější ochromení, které se těžko identifikuje a obtížně jej rozpoznáváme. S oblibou jej nazývám paralýza a vzniká, když se směšuje štěstí a pohovka! Ano, je to víra, že ke štěstí potřebujeme dobrou pohovku, která nám umožní spočinout v pohodlí, klidu a zajištěnosti. Takovou tu moderní pohovku, které dnes existují, poskytují uspávající masáž, zajišťují klid a umožňují přenést se do světa videoher a trávit hodiny před komputerem. Pohovka proti každému typu bolesti a bázně. Pohovka, která nás uzavírá doma bez námahy a starostí. Štěstí pohovky je pravděpodobně onou tichou paralýzou, která nás může zničit nejvíc, protože pozvolna, aniž si to uvědomíme, usínáme, jsme rozespálí a omámení, zatímco druzí, kteří jsou možná živější, ale nikoli lepší, rozhodují o naší budoucnosti. Pro mnohé je určitě snadnější a výhodnější mít ospalou a omámenou mládež, která zaměňuje štěstí s pohovkou; mnohým se to zdá vhodnější než mít čipernou mládež, která touží odpovědět Božímu snu a všem touhám srdce. Ptám se vás: chcete být ospalí a omámení? (*odpovídají: Ne*) Chcete být svobodní? (*odpovídají: Ano*) Chcete být svěží? (*odpovídají: Ano*) Chcete zápasit o svoji budoucnost? (*odpovídají: Ano*) Nezdá se mi, že jste o tom moc přesvědčeni? (*křičí: Ano*)

Pravda je však jiná, drazí mladí, nepřišli jsme na svět „vegetovat“, mít se pohodlně a dělat ze života pohovku, která nás uspává. Naopak, přišli jsme kvůli něčemu jinému. Abychom zanechali stopu. Je velice smutné projít životem a nezanechat žádnou stopu. Když ale volíme pohodlí tím, že zaměňujeme štěstí za spotřebu, pak cena, kterou zaplatíme, je velmi, ale velmi vysoká: ztrácíme svobodu. Ztrácíme svobodu. Taková je cena. Je mnoho lidí, kteří chtějí, aby mládež nebyla svobodná; je mnoho lidí, kteří vás nemají rádi a chtějí vás omámit, uspat, chtějí, abyste nebyli svobodní. To ne! Musíme bránit naši svobodu!

Právě v tom spočívá obrovská paralýza, když si začneme myslet, že štěstí je synonymem pohodlí a že být šťastným znamená trávit život spaním či narkotizací a že jediným způsobem, jak být šťastným, je být omámeným. Je jisté, že drogy škodí, ale existují mnohé jiné společensky akceptované drogy, které nás zotročují více. Jedny i druhé z nás svlékají naše největší dobro: svobodu. Vysvlékáme se ze svobody.

Přátelé, Ježíš je Pán rizika, onoho neustálého „víc a dál“. Ježíš není Pán komfortu, bezpečí a pohodlí. K následování Krista je zapotřebí dávky odvahy, je třeba se rozhodnout vyměnit pohovku za pár bot, které ti pomohou kráčet po cestách, o kterých se ti nikdy nesnilo, ani jsi na ně nepomyslel, po cestách, které mohou otevřít nové obzory, schopné vzbuzovat radost, onu radost, která se rodí z Boží lásky, radost, kterou ti v srdci zanechává každé gesto a každý projev milosrdenství. Jít po cestách následování „bláznovství“ našeho Boha, který nás učí, abychom mu šli vstříc v hladovějícím, žízňícím, neoděném, nemocném, v příteli, který dopadl zle, v uvězněném, uprchlíkovi, migrantovi a v bližním, který je osamocen. Jít cestami našeho Boha, který nás zve, abychom byli politickými aktéry, myslícími lidmi a sociálními hybateli. Podněcuje nás, abychom vymýšleli solidárnější ekonomiku. Ve všech prostředích, kde se nacházíte, nás Boží láska zve, abychom šířili dobrou zvěst a činili ze svého života dar určený Bohu i ostatním lidem. A to znamená být odvážní, to znamená být svobodní.

Mohli byste mi říci: Otče, ale to není pro všechny, to je pouze pro pár vyvolených! Ano, a těmi vyvolenými jsou ti, kdo jsou ochotni sdílet svůj život s ostatními. Stejně jako Duch svatý proměnil srdce učedníků v den Letnic, učinil tak také s našimi přáteli, kteří se s námi podělili o svá svědectví. Použijí tvá slova, Migueli. Řekl jsi nám, že den, kdy ti v (hnutí – pozn.překl.) *Fazenda* svěřili odpovědnost za chod domu, začal jsi chápat, že od tebe Bůh něco chce. Tak začala změna.

Toto je tajemství, drazí přátelé: všichni jsme voláni ke zkušenosti. Bůh od tebe něco očekává, Bůh od tebe něco chce. Bůh přichází otevřít všechno to, co tě uzavírá. Zve tě, abys snil, chce ti ukázat, že s tebou může být svět jiný. Tak je to: pokud ze sebe nedáš to nejlepší, svět nebude jiný. To je výzva.

Doba, kterou dnes prožíváme, nepotřebuje pohovkovou mládež, nýbrž mládež, která už má obuté boty nebo spíše pohorky. Přijímá pouze hráče základní sestavy, nepotřebuje náhradníky. Dnešní svět vás žádá, abyste byli protagonisty dějin, protože život je krásný vždycky, když jej chceme žít, vždycky když chceme zanechat stopu. Dnešní dějiny nás žádají, abychom bránili svoji důstojnost a nenechávali o naší budoucnosti rozhodovat druhé. Nikoli! My musíme rozhodovat o své budoucnosti, vy o svojí budoucnosti! Pán chce stejně jako o Letnicích učinit jeden ze svých největších zázraků, které můžeme zakusit: způsobit, aby se tvoje ruce, moje ruce a naše ruce proměnily ve znamení pokoje, společenství a stvoření. Chce tvoje ruce, aby dále vytvářel dnešní svět. Chce jej stavět s tebou. A co odpovíš ty? Co? Ano nebo ne? (*odpovídají: Anoooo*)

Řekneš mi: Otče, ale já jsem velmi omezen, jsem hříšník, co mohu dělat? Když nás Pán volá, nemyslí na to, co jsme a co jsme byli, na to, co jsme udělali či přestali dělat. Naopak: ve chvíli, kdy nás volá, dívá se na všechno to, co bychom mohli dělat, na veškerou lásku, kterou jsme schopni prokazovat. On sází na budoucnost, na zítřek. Ježíš tě promítá na obzor, nikdo do muzea.

Proto vás, přátelé, Ježíš zve; volá tě, abys v životě zanechal stopu, která poznamená dějiny, poznamená tvoje dějiny i dějiny mnohých.

Dnešní život nám říká, že je velmi snadné upřít pozornost na to, co nás dělí a rozděluje. Chtěli by, abychom si mysleli, že uzavřenost je ten nejlepší způsob, jak se chránit před tím, co nám škodí. My dospělí dnes potřebujeme vás, abyste nás učili - jako to činíte dnes - žít v různosti a dialogu, sdílet multikulturnost nikoli jako hrozbu, ale jako příležitost. Vy jste příležitost budoucnosti. Mějte odvalu nás učit, že je snadnější budovat mosty než zdi! A všichni společně žádáme: vyžadujte od nás, abychom se ubírali cestami bratrství. Vy budete našimi soudci, pokud my zvolíme zdi, nepřátelství a válku. Budovat mosty. Potřebujeme se to naučit. Víte, jaký most je třeba postavit nejdřív? Most, který můžeme postavit tady a teď: podat si ruce, pomáhat si. Do toho, učiňte tak teď a tady tento prvotní most a podejte si ruce. Je to velký most bratrství. Kéž se jej naučí stavět mocní tohoto světa! Ne však kvůli fotografii, ale dalším vytvářením stále větších mostů. Kéž je tento lidský most zárodkem mnoha jiných; stopou.

Ježíš, který je cestou, tě dnes volá, abys zanechal stopu v dějinách. On, který je život, tě zve, abys v dějinách svých i mnoha jiných zanechal stopu plnou života. On, který je pravda, tě zve, abys opustil cesty separace, rozdělení a nesmyslu. Jsi pro? Co odpoví tvoje ruce a tvoje nohy Pánu, který je cesta, pravda a život? Jsi pro? (*odpovídají: Ano*). Pán žehnej vašim snům. Děkuji.

Papež František v Polsku - 5. den

Paměť Boha není harddisk, nýbrž něžné srdce

Homilie papeže při mši svaté na závěr SDM, Krakov

Drazí mladí, přišli jste do Krakova, abyste se setkali s Ježíšem. A dnešní evangelium mluví právě o setkání Ježíše s jistým mužem, Zacheem v Jerichu (srov. *Lk 19,1-10*). Ježíš tam nejenom káže nebo někoho zdraví, ale – jak praví evangelista – *prochází* tímto městem (v.1). Jinými slovy, Ježíš si přeje přiblížit se životu každého z nás a projít naši cestu až do dna, aby se Jeho a náš život opravdu potkaly.

Tak došlo k tomu nejpřekvapivějšímu setkání, a to se Zacheem, vrchním celníkem, tedy výběřčím daní. Zacheus byl totiž bohatý spolupracovník nenáviděných římských okupantů, sdíral vlastní lid a byl z těch, kteří se pro svoji špatnou pověst nemohli k Mistrovi ani přiblížit. Avšak setkání s Ježíšem mu změnilo život, jako se stalo a denně se může stávat každému z nás. Zacheus však musel čelit *určitým překážkám*, aby se s Ježíšem setkal, *nejméně třem*, které mohou něco říci také nám.

První je malá postava: Zacheus nemohl Mistra spatřit, protože byl malý. Také dnes nám hrozí, že zůstaneme daleko od Ježíše, protože se necítíme na výši, protože o sobě máme nízké mínění. Je to nemalé pokušení, které se netýká pouze sebeúcty, ale také víry. Víra nám totiž říká, že se „nejen smíme nazývat Boží děti, ale že jimi také jsme“ (1 *Jan 3,1*): jsme stvořeni k Jeho obrazu; Ježíš na sebe vzal naše lidství a Jeho srdce se od nás nikdy neodloučí; Duch svatý si přeje přebývat mezi námi; jsme povoláni k věčné radosti s Bohem! Taková je naše „postava“, toto je naše duchovní identita: jsme milované děti Boha, navždy. Chápete tedy, že nepřijímat se, žít nespokojeni a myslet negativně znamená neuznat naši nejoprávněnější identitu. Je to jako otočit se opačným směrem, když na mě chce Bůh spočinout zrakem, znamená to zhasit sen, který pro mne má. Bůh nás miluje takové, jací jsme, a žádný náš hřích, poklesek či pochybení nezmění jeho mínění. Pro Ježíše, jak ukazuje evangelium, není nikdo podřadný a vzdálený, nikdo není bezvýznamný, ale všichni jsme milovaní a důležití: jsi důležitý! A Bůh počítá s tebou, takovým jakým jsi, nikoli kvůli tomu, co máš. V jeho očích nemá žádnou cenu oděv, který nosíš, nebo mobil, který užíváš; nezajímá jej, zda jsi podle módy, zajímáš jej ty, takový jaký jsi. V jeho očích máš platnost a tvoje hodnota je nedocenitelná.

Když se nám v životě stane, že zamíříme dolů místo nahoru, může nám pomoci tato velká pravda: Bůh je v lásce věrný, ba dokonce umíněný. Pomůže nám pomyslení, že nás má rád více než my sami sebe a že v nás věří víc než my sami v sebe, je vždycky naším „fandou“ jako ten nejneochvějnější z fanoušků. Vždycky nás očekává s nadějí, i když se uzavíráme do svého smutku neustálým přemítáním o utrpěných příkořích a o své minulosti. Oblíbit si smutek však není hodné našeho duchovního formátu! Je to přímo *virus*, který infikuje a zablokuje všechno, zavírá každé dveře, znemožňuje restartovat život, začít znovu. Bůh však umíněně doufá, vždycky věří, že můžeme povstat, a nerezignuje, když vidí, že jsme sklíčení a bez radosti. Je smutné vidět někoho mladého bez radosti. Je užitečné každé ráno se modlit: „Pane, děkuji ti, že mne máš rád; jsem si jist, že mne máš rád, dej ať si zamiluji svůj život!“ Nikoli svá pochybení, která je třeba napravit, nýbrž život, který je velkým darem: je čas milovat a být milován.

Zacheus potkal na cestě k Ježíši *druhou* překážku: *ochromující ostych*. O tom jsme trochu mluvili včera večer. Můžeme si představit, co se dělo v Zacheově srdci než vylezl na onen fíkovník. Nastal pořádný boj: na jedné straně velká zvědavost, totiž poznat Ježíše; na druhé straně riziko děsné ostudy. Zacheus byla veřejná osoba; věděl, že když zkusí vylézt na strom, stane se on, šéf a mocný, ale velice nenáviděný muž, směšnou podívanou pro všechny. Překonal však ostych, protože Ježíšova přitažlivost byla větší. Když zakusíte, že je někdo natolik přitažlivý, že se do něho zamilujete, pak se snadno stane, že rádi děláte věci, které byste nikdy nedělali. K něčemu podobnému došlo v Zacheově srdci, když pocítil, že Ježíš je natolik důležitý, že by pro Něho učinil cokoliv, protože On byl jediný, kdo jej mohl vytáhnout z tekutých písků hříchu a nemilosti. Proto ochromující ostych nepřevážil: Zacheus – říká evangelium – „běžel napřed“, „vylezl“ a potom, když jej Ježíš zavolal, „rychle slezl“ (vv.4.6). Riskoval a vydal se všanc. A to je tajemství radosti i pro nás: nezhášet hezkou zvědavost, ale vydat se všanc, protože život netřeba zavírat do zásuvky. Na Ježíše nelze čekat vsedě se založenýma rukama. Tomu, který nám dává život, nelze odpovědět pouhou myšlenkou nebo „esemeskou“!

Drazí mladí, nestyďte se přinést mu do zpovědnice všechno, zvláště slabost, únavu a hříchy. On vás dokáže překvapit svým odpuštěním a svým pokojem. Nemějte strach mu přitakat vši silou svého srdce, velkodušně mu odpovědět a následovat jej! Nenechte si umrtvit duši. Vaším cílem ať je láska krásná, která vyžaduje také odříkání a mocné odmítnutí *dopingu* úspěchu za každou cenu a drogy smýšlení zaměřeného pouze na sebe a svoje pohodlí.

Kromě malé postavy a ochromujícího ostychu existuje *třetí* překážka, se kterou se Zacheus musel vyrovnat už nikoli v sobě, ale kolem sebe. Je to *reptající zástup*, který mu nejprve překážel a potom ho kritizoval: Ježíš prý neměl vstupovat do jeho domu, do domu hříšníka! Jak obtížné je přijmout Ježíše doopravdy, jak těžké je akceptovat „nekonečně milosrdného Boha“ (Ef 2,4). Budou vám moci bránit a snažit se vám namluvit, že Bůh je vzdálený, rigidní a málo vnímavý, dobrý vůči dobrým a zlý vůči zlým. Náš Otec však „dává vycházet slunci pro zlé i pro dobré“ (Mt 5,45) a pobízí nás k pravé odvaze, totiž abychom *byli silnější než zlo* tím, že budeme milovat všechny, dokonce i nepřátele. Budou se vám moci smát, protože věříte v tichou a pokornou sílu milosrdenství. Nemějte obavy a přemýšlejte o slovech těchto dnů: „Blahoslavení milosrdní, neboť oni dojdou milosrdenství“ (Mt 5,7). Budou vás moci označovat za snílky, protože věříte v nové lidství, které nepřijímá nenávist mezi národy, nepovažuje státní hranice za bariéry a nesobecky a bez zášti stráží vlastní tradice. Neklesejte na mysl: svým úsměvem a svou otevřenou náručí hlásejte naději a buďte požehnáním jediné lidské rodiny, kterou tady tak dobře reprezentujete!

Zástup onoho dne Zachea soudil, shlížel na něho z vysoka. Ježíš však jednal opačně a „podíval se nahoru“ (v.5). Ježíšův zrak vidí za nedostatky a spatřuje člověka; nezastavuje se u minulého zla, nýbrž tuší budoucí dobro; nevzdává se před uzavřeností, ale hledá cestu jednoty a společenství; mezi všemi nezůstává u zdání, ale hledí do srdce. Ježíš hledí do našeho srdce, tvého i mého srdce. S tímto Ježíšovým pohledem můžete dát vyrůst jinému lidstvu, nečekat, až vám řeknou, že jste „dobří“, nýbrž usilovat o dobro kvůli dobru samému, spokojit se s čistým srdcem a mírumilovně bojovat za poctivost a spravedlnost. Nezastavujte se na povrchu věcí a nedůvěřujte mondénní liturgii zdání, *nalíčení* duše budícímu lepší vnějškový dojem. Dobře však instalujte to nejstabilnější připojení, totiž srdce vidoucí a neúnavně předávající dobro. A radost, kterou jste od Boha zadarmo dostali, prosím, zadarmo dávejte (srov. Mt 10,8), protože na ni čekají mnozí!

Slyšme na závěr Ježíšova slova adresovaná Zacheovi, jako by byla určena dnes každému z nás: „Pojď rychle dolů: dnes musím zůstat v tvém domě“ (v.5), otevři mi bránu svého srdce. Ježíš zve také tebe: „Dnes musím zůstat v tvém domě“. Mohli bychom říci, že Světový den mládeže *začíná dnes a pokračuje zítra doma*, protože tam se s tebou chce Ježíš od této chvíle setkávat. Pán nechce zůstat jenom v tomto krásném městě nebo v hezkých vzpomínkách, ale přeje si přijít do tvého domu, přebývat denně v tvém životě: studiu a pracovních začátcích,

přátelství, citech, plánech a snech. Jak se těší z toho, když se Mu v modlitbě toto všechno přináší! Jak jen doufá v to, aby mezi všemi každodenními kontakty a *chaty* byla na prvním místě zlatá nit modlitby! Jak jen si přeje, aby Jeho Slovo promlouvalo do každého tvého dne a aby se Jeho evangelium stalo tvým a bylo ti „navigátorem“ na životních cestách!

Když tě žádá, aby směl vstoupit do tvého domu, jako to chtěl po Zacheovi, *oslovuje tě jménem*. Nás všechny volá jménem. Tvoje jméno je pro Něho cenné. Jméno Zacheus evokovalo v tehdejší jazyce *paměť Boha*. Důvěřujte paměti Boha: Jeho paměť není „harddisk“, který zaznamenává a archivuje všechna naše špatná data. Jeho paměť je něžné srdce, které se raduje, když definitivně maže každou stopu naší špatnosti. Zkusme nyní také my napodobit věrnou paměť Boha a opatrovat dobro, které jsme obdrželi v těchto dnech. Mlčky vzpomínejme na toto setkání, opatrujme vzpomínku přítomnosti Boha a Jeho Slova, oživujme v sobě Ježíšův hlas, který nás volá jménem. Modleme se mlčky, pamatujme a děkujeme Pánu, který nás tady chtěl mít a setkat se s námi.

Jste naděje budoucnosti, ale pod dvěma podmínkami

Promluva papeže k dobrovolníkům a organizátorům SDM, Krakov

Drazí dobrovolníci,

Před zpáteční cestou do Říma jsem si přál setkat se s vámi a především každému z vás poděkovat za nasazení, velkodušnost a zánícenost, s níž jste doprovázeli tisíce mladých poutníků, sloužili jim a pomáhali jim. Díky za vaše svědeckví víry, která v jednotě s vírou velkého množství mladých ze všech částí světa představuje velké znamení naděje pro církev i svět. Věnovali jste se jim z lásky ke Kristu a zakusili jste, jak krásné je zasadit se za vznešenou věc.... Napsal jsem tuto promluvu... (*přechází na improvizaci - pozn.překl.*) nevím, zda je hezká nebo ošklivá... má pět stran... je trochu nudná. Odevzdávám ji. Řekli mi, že mohu mluvit jakoukoli řečí, protože všichni máte simultánní překlad. Ano?? Mám mluvit španělsky. (*odpovídají: ano*). Příprava Světového dne mládeže je dobrodružstvím, znamená to pustit se za dobrodružstvím a dosáhnout cíle. Dosáhnout, sloužit, pracovat a potom se rozloučit. Nejprve dobrodružství, velkodušnost. Chci poděkovat vám všem, dobrovolníkům a sponzorům za všechno, co jste vykonali. Děkuji za hodiny modliteb, které jste vynaložili, neboť vím, že tento Světový den si vyžádal spoustu práce, ale také hodně modlitby. Děkuji volentérům, kteří věnovali čas modlitbě, že jsme mohli jít vpřed.

Děkuji kněžím, kteří vás provázeli; děkuji řeholnicím, které vás doprovázeli; zasvěceným osobám; a děkuji vám, kteří jste se pustili do tohoto dobrodružství s nadějí, že to dokážete a dosáhnete cíle.

Biskup (*mons. Muskus – koordinátor organizačního výboru SDM - pozn.překl.*) během své promluvy před chvílí řekl jednu lichotku (*piropo*), že jste „naděje budoucnosti“. A je to pravda! Avšak pod dvěma podmínkami.... Chcete být nadějí budoucnosti nebo ne? Ano? Jste si jisti? (*odpovídají: ano*). Tedy ty dvě podmínky! Netřeba platit předem. Nikoli. První podmínkou je mít paměť; klást si otázku, odkud přicházím. Paměť svého lidu, paměť své vlastní životní historie. Svědectví druhé dobrovolnice bylo touto pamětí naplněno, bylo plné paměti. Paměť ušlé cesty, paměť toho, co jsem dostal od dospělých. Mladý člověk bez paměti nemůže být nadějí budoucnosti. Je to jasné? (*odpovídají: ano*).

Někdo řekne: „Otče, ale jak to udělat, abych měl paměť? – Mluv se svými rodiči, mluv s dospělými, ale především se svými prarodiči. Je to jasné? Chcete-li být nadějí budoucnosti, musíte převzít pochodeň svého dědy a babičky. (*volají: bravo*). Je to jasné?

Slibujete mi, že při přípravě Panamy budete mluvit více se svými prarodiči? (*odpovídají: ano*) A pokud prarodiče již odešli na věčnost, budete mluvit se starými lidmi a ptát se jich?

(*odpovídají: ano*) Ptejte se jich, protože oni jsou moudrostí lidu. Být nadějí tedy nejprve vyžaduje mít paměť. Vy jste naděje budoucnosti – řekl vám biskup.

Druhá podmínka: pokud jsem pro budoucnost nadějí, mám paměť. Zbývá však přítomnost. Co mám dělat v přítomnosti? Mít odvahu, mít odvahu! Být odvážný, být odvážný! Nebát se. Vyslechli jsme jedno svědectví na rozloučenou, svědectví našeho přítele, který onemocněl rakovinou. Chtěl být tady! Nedorazil, ale měl odvahu, odvahu neustále bojovat i za těch nejhorších podmínek. Tento mladík tu dnes není, ale zasel naději budoucnosti. Pro přítomnost je tedy třeba odvaha. Pro přítomnost je třeba co? (*odpovídají: odvaha*) Smělost, odvaha. Je to jasné? A tudíž, máte-li... Co to bylo to první? (*odpovídají: paměť*). A máte-li co? (*odpovídají: odvahu*). A budete nadějí? (*odpovídají: budoucnosti*) Je všechno jasné? Dobře. Já nevím, zda v Panamě budu já, ale mohu vás ujistit jednou věcí, že Petr v Panamě bude. A Petr se vás zeptá, jestli jste mluvili se svými prarodiči, jestli jste mluvili se starými lidmi, abyste měli paměť, jestli jste měli odvahu a smělost čelit situacím a jestli jste zasévají pro budoucnost. A Petrovi odpovíte (*odpovídají: ano*). Jasné? Bůh vám žehnej. Díky. Díky za vše!

Základní terorismu? Odmítat zázrak Stvoření!

řekl papež cestou z Krakova do Říma

Terorismus, vztah islámu a násilí, situace v Turecku a Venezuele – papež František se při zpátečním letu z Krakova musel vyrovnávat s nelehkými tématy. Ta však při tiskové konferenci nepřevážila nad veskrze kladným dojmem posledních dní – Petrův nástupce vyzdvihl duchovní hloubku a ušlechtilost polského národa a poukázal na nutnost upřímného dialogu s mladými lidmi. Nejprve však poděkoval novinářům za jejich práci a kondoloval jim ke ztrátě italské kolegyně. Anna Maria Jacobini, korespondentka italské televize RAI, minulý pátek náhle zemřela v krakovském hotelu. Tato smrt cestu smutně poznamenala, řekl papež a sdělil, že přijal na soukromé audienci nejbližší příbuzné osmapadesátileté novinářky. Potom již předal slovo o. Lombardimu, kterému rovněž poděkoval za dlouholetou službu při papežských cestách. Spolu s italským jezuitou odchází na odpočinek ještě jiný vatikánský zaměstnanec, který téměř čtyřicet let pracoval v zavazadlové službě a s nímž se papež také rozloučil. První otázku tradičně kladli zástupci hostitelské země – v tomto případě polská televizní novinářka Magdalena Wolinska.

Svatý otče, ihned po příjezdu do Polska jste ve své první promluvě na Wavelu řekl, že rád začínáte s poznáváním evropského středovýchodu právě od Polska. Jménem svého národa bych se vás chtěla zeptat, jak jste v těchto pěti dnech Polsko vnímal a jak na vás zapůsobil?

1. Papežův dojem z návštěvy Polska

Papež František: „Bylo to Polsko poněkud zvláštní, protože ještě jednou prožívalo invazi, ale tentokrát mladých lidí. Krakov na mne zapůsobil krásným dojmem, Poláci byli velmi nadšení. Onoho večera, kdy pršelo, stáli podél ulic nejenom mladí lidé, ale také stařenky...Vnímal jsem dobrotu, ušlechtilost. Poznal jsem Poláky, když jsem byl dítě – po válce mnozí přišli na tatínkovo pracoviště. Byli to dobří lidé a to se mi vrylo do srdce. Tuto vaši dobrotu jsem zde opět našel. A také krásu...Děkuji!“

Také s další otázkou vystoupila polská publicistka: Svátý otče, ptala se zástupkyně komerční televize „Polsat“, naši mladí prožívali pohnutí, když slyšeli vaše slova, která velmi dobře odpovídají jejich realitě a problémům. V promluvách jste užíval slova a výrazy z mluvy dnešní mládeže. Jak jste se na to připravoval? Jak se vám podařilo uvést tolik příkladů, blízkých jejich životu a problémům, a navíc spřízněným jazykem?

2. Odkud zná papež jazyk dnešní mládeže?

Papež František: „Rád mluvím s mladými lidmi a rád je poslouchám. Vždy mne přivedou do úzkých, protože mi řeknou něco, na co jsem nepomyslel anebo to domyslel jen způli. Líbí se mi neklidní a kreativní mladí lidé – vypůjčují si jejich jazyk a častokrát se musím zeptat: „Co to znamená?“ A oni mi to vysvětlí...Rád s nimi mluvím, protože jsou naší budoucností, a je tudíž nutné s nimi mluvit. Dialog mezi přítomností a budoucností je důležitý. Proto tolik zdůrazňuji vztah mezi mladými a starci – když ale říkám „starcí“, myslím tím méně i více staré, ačkoli já patřím k těm starším...Je třeba předávat svou zkušenost, aby mladí lidé vnímali minulost a dějiny, převzali je a nesli dál v odvaze přítomnosti, jak jsem jim řekl dnes večer. To je důležité, velmi důležité! Netěší mne, když slýchávám: „Ti dnešní mladí říkají jen hlouposti.“ Kolik takových hloupostí slyší od nás! Mladí vysloví něco hloupého i něco dobrého, stejně jako my i všichni okolo. Naslouchejme jim ale a mluvm s nimi, protože se od nich musíme učit a oni se musí učit od nás. Tak to je, tak se píše dějiny a nastává růst bez uzavřenosti a cenzury. A tak se učím oněm výrazům.“

Korespondenta italského listu „La Repubblica“, Marca Ansalda, jménem italských novinářů zajímal papežův názor na dění v Turecku: Svatosti, podle většiny mezinárodních pozorovatelů byly dva týdny po převratu v Turecku a jejich represe možná horší než sám převrat. Byly postiženy celé společenské vrstvy – vojáci, soudci, zaměstnanci veřejné správy, diplomaté a novináři. Citují údaje turecké vlády, které mluví o více než třinácti tisících zatčených a více než padesáti tisících „oddálených“ z úřadu. Je to čistka. Prezident Erdogan odmítl vnější kritiku slovy: Starejte se sami o sebe! Chtěli bychom se zeptat, proč jste dosud nevystoupil a nepromluvil? Obáváte se, že by to mohlo mít dopad na katolickou menšinu v Turecku?

3. Reakce na dění v Turecku

Papež František: „Když jsem měl vyslovit něco, co se Turecku nelíbilo, ale o čem jsem byl přesvědčený, tak jsem to řekl, a mělo to důsledky, které znáte. Ona slova tedy zazněla, protože jsem si byl jistý. Nyní jsem ještě nepromluvil, protože na základě informací, které dostávám, tuto jistotu nemám a nevím, co se tam děje. Poslouchám informace, které mi dodává státní sekretariát, a také některé významné politické analyticky. Zabývám se tamní situací také za pomoci poradců státního sekretariátu, ale dosud v ní nemáme jasno. Je pravda, že je vždy nutné bránit zlu, které by se mohlo vybit na katolících, avšak nikoli na úkor pravdy. Nastupuje zde ctnost moudrosti, která rozhoduje, kdy a jak je zapotřebí něco říci. V mém případě jste však svědky toho, že když jsem měl vyslovit něco, co se týkalo Turecka, tak jsem to řekl.“

Za anglofonní novináře kladla dotaz Frances D'Emilio z agentury „Associated Press“. Předeslala, že stejnou otázkou se zabývají mnozí její kolegové. Jak řekla, v Austrálii vyšlo najevo, že australská policie vyšetřuje novou žalobu proti kardinálu Pellovi. Tentokrát se obvinění týká zneužívání nezletilých a velmi se liší od předchozí žaloby. Co by v této situaci bylo správné pro kardinála Pella, vzhledem k vážnosti situace, jeho důležitému úřadu a důvěře, kterou u papeže požívá?, ptala se vatikánská korespondentka zpravodajské agentury AP.

4. Kauza kardinál Pell

Papež František: „Děkuji za otázku. Zprávy, které zpočátku přicházely, byly zmatené. Týkají se událostí před 40 lety a ani policie k nim na začátku nepřihlížela. Byl v nich zmatek. Všechny obžaloby pak byly předloženy spravedlnosti a v tuto chvíli jsou v jejich rukou. Nelze vynášet rozsudek dříve než to učiní soud. Nebylo by dobré, kdybych se vyslovil ve prospěch kardinála Pella, anebo proti němu, protože bych soudil předčasně. Pravdou je, že je tu určitá pochybnost. A také tu je jasná právní zásada „in dubio pro reo“, tedy v pochybnostech rozhodovat ve prospěch obviněného. Je třeba vyčkat spravedlnosti a nepouštět se předtím do mediálních soudů, protože ničemu nepomáhají. Jsou založené na pomluvách, a co pak? Neví se, jaký bude rozsudek. Je tedy třeba dát pozor na to, co rozhodne soud. Až promluví spravedlnost, budu mluvit také já. Děkuji.“

Slova se dále ujal argentinský publicista Hernán Reyes de Télam a položil dvě otázky. První se týkala papežova zdraví po čtvrtěčném pádu v Čenstochové. Další směřovala do Venezuely. Generální tajemník Unie jihoamerických národů (Unasur), Ernesto Samper, mluvil o vatikánské mediaci v této zemi. Jde o konkrétní dialog a reálnou možnost?, zajímalo latinskoamerického novináře. Může toto prostřednictvím a zároveň posláním církve napomoci ve stabilizaci této země?

5. Pád v Čenstochové a situace ve Venezuele

Papež František: „Za prvé k pádu. Díval jsem se na obraz Panny Marie a zapomněl jsem na schůdek. Měl jsem v rukou kadidelnici. Když jsem vnímal, že padám, podvolil jsem se pádu a to mě zachránilo. Kdybych totiž kladl odpor, mohlo to mít důsledky. Takto se nic nestalo a cítím se výborně.

Jaká byla druhá otázka? Venezuela. Před dvěma lety jsem se setkal s prezidentem Madurem a byla to velice pozitivní schůzka. Požádal mne pak o audienci ještě vloni – mělo to být v neděli po příletu ze Sarajeva. Nakonec ale schůzku zrušil, protože byl nemocný, měl zánět středního ucha a nemohl přijet. Nechal jsem uplynout nějaký čas a poté jsem mu napsal dopis. Proběhly nějaké kontakty – ty ses o jednom zmínil – kvůli případnému dalšímu setkání, za podmínek, které jsou v těchto případech běžné. V tuto chvíli se uvažuje o tom, že by se do zprostředkovatelské skupiny zapojil zástupce Svatého stolce. Taková byla situace až do mého odjezdu z Říma. Nejsem si tím ale jistý, nemohu to potvrdit, nevím, od koho vzešlo toto přání, zda od vlády či nikoli. Mezi mediátory jsou Zapatero ze Španělska, dále Torrijos a ještě někdo jiný. Jako o čtvrtém členovi se mluvilo o někom z Svatého stolce, ale nejsem si tím jistý...”

Francouzský novinář Antoine-Marie Izoard (ředitel agentury „i.media“ zaměřené na zpravodajství z Vatikánu) se vrátil k barbarské vraždě P. Jaquese Hamela: Před čtyřmi dny jste nám na tomto místě znovu opakoval, že všechna náboženství si přejí mír. Tento svatý šestaosmdesátiletý kněz byl zcela evidentně zavražděn ve jménu islámu. Proč tedy vy, Svatý otče, když mluvíte o těchto násilných skutcích, mluvíte vždy o teroristech a nikdy o islámu? Proč nikdy nepoužíváte slov „islám“? A dále – kromě modliteb a dialogu, které jsou samozřejmě navýsost důležité, k jaké konkrétní iniciativě proti islámskému násilí byste mohli dát podnět nebo ji navrhnout?

6. O „islámském“ terorismu a násilí

Papež František: Nelíbí se mi, když se mluví o islámském násilí, protože násilí vidím každý den, i když listuji novinami tady v Itálii: jeden zabije svou snoubenku, jiný tchýni... A jsou to násilníci, kteří jsou pokřtění katolíci! Jsou to katoličtí násilníci....Kdybych mluvil o islámském násilí, měl bych mluvit také o katolickém násilí. Ne všichni muslimové jsou násilníci a ne všichni katolíci jsou násilníci. To máte jako s kompotem, ve kterém je všechno. Jde o násilníky, patří k těmto náboženstvím. Je také pravda, že snad ve všech náboženstvích je vždy malá fundamentalistická skupinka. Fundamentalistická! Alespoň u nás je. A když fundamentalismus dojde až k vraždě – vraždit je ovšem možné i jazykem – to říká apoštol Jakub, ne já – ale také nožem. Myslím, že není správné identifikovat islám s násilím. Není to správné a není to pravda! Vedl jsem dlouhý rozhovor s velkým imámem univerzity al-Azhar a vím, o co jim jde: usilují o mír, o setkání. Nuncius z jedné africké země mi říkal, že v hlavním městě je stále dlouhá fronta do jubilejní svaté brány, je tam stále plno. Někteří přicházejí do zpovědnic, jiní se modlí v lavicích, ale většina pokračuje dál až k oltáři P. Marie – a to jsou muslimové, kteří chtějí slavit Svatý rok. Jsou to bratři. Když jsem byl ve Středoafričské republice, šel jsem za nimi a imám také vystoupil do papamobilu. Dobré soužití je možné. Jsou tu však fundamentalistická uskupení. A já si kladu otázku, kolik je mladých lidí – kolik mladých! – které jsme my, Evropané, ponechali zbavené ideálů, kteří nemají práci, kteří se uchylují k drogám, alkoholu nebo se nechávají naverbovat do fundamentalistických skupin. Ano, lze říci, že tzv. Isis je islámský stát, který se prezentuje jako násilnický, protože když nám chce ukázat svou identitu, ukazuje nám, jak na libyjském pobřeží podřezává Egyptany

nebo podobné jiné věci. Jde ovšem o fundamentalistickou skupinu, která si říká Isis. Nelze však říkat – myslím, že to není pravdivé ani správné – že islám je teroristický“.

A vaše konkrétní iniciativa proti terorismu a násilí...? – připomněl francouzský novinář druhou část otázky:

Papež František: „Terorismus je všude! Vzpomeňte na kmenový terorismus v některých afrických zemích... Terorismus – nevím, zda o tom mluvit, protože je to poněkud nebezpečné.... – roste, pokud není jiná volba, pokud se do centra světového hospodářství staví bůh peněz a nikoli lidská osoba, muž a žena. Už to je prvním terorismem. Když vyháníš pryč zázrak Stvoření, muže a ženu, a na jejich místo stavíš peníze. To je základní terorismus namířený proti celému lidstvu. Mějme to na paměti“.

Vzhledem k tomu, že – jak bylo ohlášeno – příští Světové dny mládeže jsou svolány do Panamy, vystoupil tamní novinář s přáním předat papeži malý dárek. Připomněl, že papež František sice při setkání s dobrovolníky zapochyboval, zda to bude on, kdo se na toto setkání vydá, ale – jak dodal – v Panamě všichni věří, že tomu tak bude! Předal pak Svatému otci košili s číslem 17, které je datem jeho narození, a sombrero, jaké nosí panamští „campesinos“ – a požádal Františka o pozdrav pro své krajany.

7. O příštích Světových dnech mládeže v Panamě

Papež František: „Obyvatelům Panamy mnohokrát děkuji! Přeji vám, abyste se dobře připravili – se stejnou silou, stejnou spiritualitou a stejnou hloubkou, s níž se připravili Poláci, obyvatelé Krakova a všichni Poláci.“

Na závěr tiskové konference došlo na poděkování o. Lombardimu za jeho službu v čele Tiskového střediska Svatého stolce, kterou dnešním dnem opouští. Jménem novinářů mu poděkoval Antoine-Marie Izoard:

Poděkování o. Lombardimu za 10 let služby v Tiskovém středisku

Francouzský novinář: „Není možné shrnout (do několika slov) 10 let působení o. Lombardiho v Tiskovém středisku – s papežem Benediktem, pak v době nevídaného mezivládí a posléze po vašem zvolení, Svatý otče, a v překvapivých časech, jež následovaly. Zcela jistě však můžeme mluvit o neustále pohotovosti, nasazení a oddanosti o. Lombardiho; o jeho neuvěřitelné schopnosti odpovídat – anebo neodpovídat – na naše, často podivné, dotazy – a to je také umění. A pak o jeho – tak trochu anglickém – smyslu pro humor, za všech situací, včetně těch nejhorších. A příkladů by bylo mnoho.

Vítáme samozřejmě s radostí jeho následovníky, dva dobré novináře. Nezapomínáme však, že vy jste byl a zůstáváte nejen novinářem, ale také knězem a jezuitou. A jakým! V září neopomineme důstojně oslavit váš odchod do jiné služby, ale už dnes vám chceme popřát všechno nejlepší. Přání k svátku sv. Ignáce a pak dlouhá léta, sto let, jak se říká v Polsku, vaší pokorné služby. „Sto lat otcí Lombardimu!“

O čem se mluvilo za zavřenými dveřmi

Polsko. Odkřesťanštění Evropy, nauka o Božím milosrdenství ve světě ovládaném nespravedlností, nadčasová role farního společenství v pastoraci, migrace – čtyři otázky polských biskupů a čtyři dlouhé odpovědi Petrova nástupce v dialogu, který byl jedním z prvních bodů programu apoštolské cesty do Polska. Papež František se s polským episkopátem setkal ve středu večer v krakovské katedrále, tedy ihned po protokolárním přijetí. Soukromý rozhovor bez přítomnosti sdělovacích prostředků neměl být zveřejňován, avšak oproti původním plánům nakonec jeho obsáhlý přepis otisklo dnešní vydání listu *L' Osservatore Romano*. Svatý otec zodpověděl dotazy, které mu položili pastýři Lodži, Gdaňsku, Tarnova a Koszalinu-Kołobrzegu. Ještě předtím ale vyzval k modlitbě za zesnulého

mons. Zimowského a za kard. Macharského, jehož navštívil na krakovské klinice a který dnes ráno zemřel ve věku 89 let.

Dekristianizace západní Evropy je podle papeže Františka nejvýznamnějším problémem sekularizace. Ačkoli zde paradoxně může nastat jisté náboženské probuzení, hrozí tu nicméně jiné nebezpečí – gnostická spiritualizace, subjektivní spiritualita bez Krista. "Nacházíme tu Boha bez Krista, lid bez církve a církev jako sirotka", řekl Svätý otec a radil k blízkosti, konkrétnosti, doteku. "Bez blízkosti je tu jen slovo bez těla", připomenul papež s odkazem na dva opěrné sloupy evangelia: blahoslavenství a 25. kapitolu Matoušova evangelia. "Ježíš byl stále mezi lidmi anebo s Otcem", dodal. "Slávou církve jsou zajisté mučedníci, ale také mnozí mužové a ženy, kteří opustili všechno a prožili svůj život v nemocnicích, školách, s dětmi a nemocnými...". Blízkost, kterou mají projevovat také biskupové svým kněžím, je pravým opakem skartační kultury. Papež pak ke skutkům milosrdenství ("dotýkat se, učit, těšit") připojil také umění "ztrácet čas". Zdánlivá "ztráta času" s domněle "neperspektivním člověkem" jej může přitáhnout ke svátostem, zdůraznil. "Plýtvějme časem s mladými lidmi, mějme s nimi trpělivost", vyzýval papež, "a propojme je se starými lidmi, kteří jsou pamětí národa, pamětí víry". "Neexistují tu hotové recepty", připustil papež v odpovědi na dotaz, jak pastoračně zasáhnout proti sekularizaci. "Určitě ale musíme vyjít do pole a nečekat, až někdo zabuší na dveře anebo zazvoní. Jít a hledat, jako pastýř, který hledá ztracené".

Druhá otázka se zajímala o adresáty Božího milosrdenství. Komu je tato nauka určena?, ptal se gdaňský arcibiskup? V první řadě věřícím, reagoval papež s poukazem na dlouholetý proces, který v církvi začal bl. Pavlem VI. a pokračoval "velikánem milosrdenství", sv. Janem Pavlem II. "Je patrné, řekl papež František, "že Pán chtěl v církvi opětovně probudit postoj milosrdenství mezi věřícími. (...) Milosrdenství je tajemství. Je to Boží tajemství", dodal, "a ve světě trpícím nespravedlností, nedostatkem lásky a korupcí je ho zapotřebí". Ve světě, kterému vládne "tekutá ekonomie" a kde si "mladí lidé nemohou osvojit pracovní kulturu, protože nemají práci", přinášejí konkrétní díla Božího milosrdenství – jako křesťanská družstva anebo nemocnice – velké svědectví. Žijeme také ve světě náboženského analfabetismu, doplnil římský biskup. A tato okolnost si vyžaduje katechezi, která není pouhým předáváním znalostí, nýbrž duchovně doprovází životem. Náboženské neznalosti je nutné čelit trojím jazykem – jazykem mysli, srdce a rukou, uzavíral papež.

Pastorace v Polsku se dosud zakládá na tradičním farním vzoru a svátostném životě – je to snad překonaný vzorec?, zněl třetí dotaz. "Farní model je nadále platný, nesmíme se ho zbavovat", důrazně podtrhnul papež. "Posláním farnosti je přijímat, přičemž církevní hnutí a sdružení ji mají podporovat, a nikoli tvořit jakousi alternativu." Problém spočívá v nastavení farnosti, která nesmí být úřadem, nýbrž místem, kde hledat oporu a uplatňovat kreativitu, upozornil dále. Je nutné se tedy zaměřit na to, jak se ve farnosti přijímají příchozí, zda je stále někdo ve zpovědnici – především ve velkých městských farnostech, jestli funguje oratoř, zda kněží navštěvují vězně, nemocné a staré lidi, doporučoval. "Budme vynalézaví, vyhledávejme lidi, snažme se vžít do jejich problémů a také do jejich časových možností. To znamená být "vycházející farností", radil Svätý otec.

V reakci na poslední otázku, týkající se migrantů a uprchlíků, se papež nevměšoval do politických otázek kvót a konkrétního přijetí v různých zemích, neboť, jak řekl, každá země má jiné možnosti. "Všichni ale máme možnost mít otevřené srdce a být křesťansky velkodušní vůči těm, kteří přicházejí". Jako konkrétní iniciativu navrhl papež modlitbu – modleme se ve farnostech hodinu týdně před Nejsvětější Svátostí za migranty, doporučil. Právě modlitba jako jediná napomáhá ve světě, který, slovy papeže Benedikta, hřeší proti Bohu Stvořiteli, řekl papež František v samém závěru své promluvy k polským biskupům s odkazem na ideologické kolonizace, z nichž jedna nese jméno *gender*.

Milosrdenství náleží k ustavujícím evropským hodnotám

Katecheze papeže Františka při generální audienci, aula Pavla VI.

Dobrý den, drazí bratři a sestry!

Dnes bych se rád krátce zamyslel nad apoštolskou cestou do Polska, kterou jsem vykonal v minulých dnech.

Příležitostí k ní byl Světový den mládeže – poté, co uběhlo 25 let od historického Světového dne mladých, který se slavil v Čenstochové po pádu železné opony. Za uplynulých pětadvacet let se změnilo Polsko, Evropa i celý svět. Toto Světové setkání mládeže se stalo *prorockým znamením* pro Polsko, Evropu a svět. Nová generace mladých lidí, dědiců a pokračovatelů pouti, zahájené sv. Janem Pavlem II., reagovala na výzvy dneška a vyslala znamení naděje. Je to znamení, které se nazývá *bratrství*. Neboť právě v tomto válčícím světě je nezbytné bratrství, blízkost, dialog, přátelství. Když nastává bratrství, je to znamení naděje.

Začněme právě u mladých lidí, kteří byli původním důvodem cesty. Opětovně odpověděli na výzvu, přijeli z celého světa a někteří z nich jsou tady mezi námi. Byl to svátek barev, různých tváří, jazyků a příběhů. Nevím, jak to dokáží – mluví sice rozdílnými jazyky, ale jsou schopni si porozumět. Proč? Chtějí totiž jít spolu, stavět mosty, přejí si bratrství! Přivezli si s sebou svá trápení a otázky, avšak především radost ze setkání, a proto ještě jednou mohli poskládat mozaiku bratrství. Je možné mluvit o mozaice bratrství. Příznačným výjevem Světových dní mládeže je mnohobarevná řada vlajek, kterými mladí lidé mávají. Na Světových dnech mládeže totiž prapory jednotlivých států nabývají větší krásy, jakoby se "očisťují" – a také prapory zneprátelených zemí vlají vedle sebe. A to je krásné! Také tady máme vlajky – ukažte nám je!

Na tomto velikém setkání Svatého roku tak mladí lidé z celého světa přijali poselství o milosrdenství, aby jej všude přinášeli ve skutcích duchovního a tělesného milosrdenství. Děkuji všem mladým lidem, kteří do Krakova přijeli! A děkuji také těm, kteří se ze všech koutů světa s námi spojili! V mnoha zemích se totiž konaly menší Dny mládeže, které se propojily s krakovským. Kéž se dary, které jste dostali, stávají každodenní odpovědí na Pánovo volání. Vzpomeňme s hlubokou láskou také na Susannu, dívku z této římské diecéze, která zemřela ve Vídni poté, co se zúčastnila Světových dní mládeže. Pán, který ji jistě přijal v nebi, kéž utěší její rodinu a přátele.

Při této cestě jsem rovněž navštívil svatyni v Čenstochové. Když jsem stál před obrazem Panny Marie, byl jsem obdarován pohledem Matky, která je zvláště Matkou polského lidu, onoho ušlechtilého národa, který mnoho vytrpěl, ale v síle víry a její mateřské ruky vždy znovu povstal. Pozdravil jsem tu několik Poláků a musím říci, že jste dobří! Pod tím pohledem rozumíme, jaký duchovní smysl má pouť onoho lidu, jehož dějiny jsou neoddělitelně spojeny s Kristovým křížem. Rukou se tam dotýkáme víry svatého věřícího Božího lidu, který si skrze zkoušky uchovává naději. A zároveň si střeží moudrost, která je rovnováhou mezi tradicí a inovací, mezi pamětí a budoucností. Polsko dnes celé Evropě připomíná, že nemůže existovat budoucnost kontinentu bez jeho ustavujících hodnot, jejichž středem je křesťanský pohled na člověka. Mezi těmito hodnotami je *milosrdenství*, jehož zvláštními apoštoly byli dva významní potomci polské země – sv. Faustýna Kowalská a sv. Jan Pavel II.

A konečně byl také součástí této cesty *obzor světa* – světa, povolného vyrovnávat se s válkou vedenou po částech, která jej ohrožuje. A zde bylo hluboké mlčení při návštěvě Auschwitz-Birkenau výmluvnější než jakákoli slova. V onom tichu jsem naslouchal všem duším, které tudy prošly, a vnímal jejich přítomnost. Cítil jsem soucit, Boží milosrdenství, které některé svaté duše dokázaly přinést i do oné propasti. Za hlubokého ticha jsem se modlil za všechny oběti násilí a válek. A tam, na onom místě, jsem ještě více a naléhavěji pochopil cenu paměti, nikoli jako vzpomínky na minulé události, nýbrž jako varování a

zodpovědnosti pro dnešek a zítřek, aby se setba nenávisti a násilí neuchytila v brázdách dějin. V této paměti válek a mnoha zranění, mnohé prožívané bolesti, jsou také četní muži a ženy, kteří dnes trpí válkami – jsou to mnozí naši bratři a sestry. Když jsem v onom koncentračním táboře pohlédl na tamní krutost, ihned jsem pomyslel na krutost dneška, která se ničím neliší. Není tak soustředěná jako v onom místě, ale vládne všude ve světě. Krutost, bolest, válka, nenávist a smutek jsou nemocemi tohoto světa. A z toho důvodu vás stále žádám o modlitbu – kéž nám Pán udělí pokoj!

Za toto všechno děkuji Pánu a Panně Marii. A opětovně vyjadřuji vděk polskému prezidentovi a dalším státním představitelům, krakovskému arcibiskupovi, kardinálu (Dziwiszovi), a celému polskému episkopátu i všem těm, kteří tisícerými způsoby umožnili tuto událost, která vydala znamení bratrství a pokoje Polsku, Evropě a světu. Chtěl bych také poděkovat mladým dobrovolníkům, kteří více než rok pracovali na organizaci setkání, a rovněž sdělovacím prostředkům a jejich zaměstnancům. Děkuji, že jste umožnili, aby Světový den mládeže byl viditelný v celém světě. A zde nemohu opomenout Annu Marii Jacobini, italskou novinářku, která v Krakově náhle zemřela. Modleme se také za ni, která odešla ve službě. Děkuji!

Odpuštění může skutečně obnovit církev i svět

Meditace papeže Františka při návštěvě Porciunkule, Assisi

Rád bych dnes, drazí bratři a sestry, především připomenul slova, která sv. František podle starobylé tradice pronesl právě zde, před veškerým lidem a biskupy: "*Chci vás všechny poslat do ráje!*" Co krásnějšího mohl Prostáček z Assisi žádat, než dary spásy, věčného života s Bohem a radosti bez konce, které nám Ježíš získal svou smrtí a vzkříšením?

Co jiného je ostatně ráj, než ono tajemství lásky, které nás provždy spojuje s Bohem, abychom jej mohli donekonečna nazírat? Církev odjakživa vyznává tuto víru, když prohlašuje, že věří ve *společenství svatých*. V životě víry nejsme nikdy sami – dělají nám společnost svatí i blahoslavení a také naši drazí, kteří prostě a radostně prožívali svou víru a svědčili o ní svým životem. Existuje tu neviditelná, avšak nikoli méně reálná vazba, která z nás účinkem jediného křtu vytváří „jedno tělo“, oživované „jen jedním Duchem“ (srov. *Ef 4,4*). Svatý František, když žádal papeže Honorio III. o dar odpuštění pro poutníky přicházející do Porciunkule, měl možná na mysli tato Ježíšova slova učedníkům: „V domě mého Otce je mnoho příbytků. Kdyby nebylo, řekl bych vám, že odcházím vám připravit místo? A když odejdu a připravím vám místo, zase přijdu a vezmu si vás k sobě, abyste i vy byli tam, kde jsem já“ (*Jan 14,2-3*).

Cesta *odpuštění* je zajisté hlavní cestou, po které dojdeme k onomu místu v ráji. Odpouštět je těžké. Zamysleme se nad tím, co nás to stojí, když máme někomu odpuště. Zde v Porciunkuli k nám vše promlouvá o odpuštění! Jakým velkým darem nás Pán obdaril, když nás naučil odpouštět – anebo alespoň mít vůli k odpuštění, abychom se tak rukama dotýkali Otcova milosrdenství! Před chvílí jsme vyslechli podobenství, jehož prostřednictvím nás Ježíš učí odpouštět (srov. *Mt 18,21-35*). Proč bychom měli odpuště člověku, který nám ublížil? Protože ještě předtím bylo odpuštěno nám, a to nekonečně víc. Mezi námi zde není nikdo, komu nebylo odpuštěno. Každý, ať se nyní zamyslí...zamysleme se v tichu nad tím, co špatného jsme udělali, a jak nám Pán odpustil. Právě toto nám říká ono podobenství: jako Bůh odpouští nám, máme také my odpouštět tomu, kdo nám škodí. Je to odpouštějící pohlázení. Odpouštějící srdce. Srdce, které odpouští, hladí. Jak vzdálená jsou takovému gestu slova: To mi zaplatíš! Odpuštění je něco zcela jiného...Přesně tak jako v modlitbě Otče náš, kterou nás Ježíš naučil a kde vyslovujeme: „Odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim viníkům“ (*Mt 6,12*). Viny jsou naše hříchy před Bohem, naši viníci jsou lidé, kterým také my máme odpuště.

Každý z nás by mohl být onen služebník z podobenství, který musí zaplatit velký dluh – avšak tak velký, že by jej nikdy nemohl splatit. Také my, když ve zpovědnici poklekáme před

knězem, opakujeme totéž gesto jako služebník a říkáme: „Pane, měj se mnou strpení“. Zamysleli jste se někdy nad Boží trpělivostí? Bůh má s námi trpělivost. Dobře totiž víme, že máme mnohé nedostatky a často upadáme do stejných hříchů. A přesto nám Bůh stále neúnavně nabízí své odpuštění pokaždé, když o něj požádáme. Je to úplné, naprosté odpuštění, kterým nám dává jistotu, že s námi má slitování a nepřestane nás milovat, navzdory tomu, že můžeme opětovně upadnout do stejných hříchů. Stejně jako pán z onoho podobenství se Bůh smilovává, tedy cítí vůči nám slitování spojené s něhou – je to výraz, který označuje jeho milosrdenství vůči nám. Náš Otec se vskutku smilovává pokaždé, když činíme pokání, posílá nás domů s klidným a jasným srdcem a říká nám, že nám vše prominul a odpustil. Boží odpuštění nezná hranic – přesahuje jakoukoli naši představivost a dospívá ke kterémukoli člověku, který v nitru srdce uzná, že pochybil a chce se vrátit k Bohu. Bůh pohlíží na srdce, které prosí o odpuštění.

Problém bohužel vyvstává, když se pak máme vyrovnat s bratrem, který nám nepatrně ukřivdil. Reakce, kterou nám podává podobenství, je velice výrazná: „Začal ho škrtil a křičel: Zaplať, co jsi dlužen!“ (Mt 18,28). V této scéně se plně projevuje drama našich mezilidských vztahů. Když jsme se vůči druhým provinili, dožadujeme se milosrdenství; zatímco když jsme ve výhodě, dovoláváme se spravedlnosti! Kristův učedník takto nemá reagovat a křesťanský styl života nesmí být takový. Ježíš nás učí odpuštění, a to neomezenému: „Neříkám ti nejvíc sedmkrát, ale třeba sedmdesát sedmkrát“ (v.22). Předkládá nám zkrátka Otcovu lásku, a nikoli naše nároky na spravedlnost. Děláme to tak všichni. Kdybychom se zastavili u spravedlnosti, nebyli bychom rozpoznatelní jako Kristovi učedníci, kteří obdrželi milosrdenství u paty kříže jedině díky lásce Božího Syna. Nezapomínejme tedy na přísná slova, kterými se podobenství uzavírá: „Tak bude jednat s vámi i můj nebeský Otec, jestliže každý svému bratru ze srdce neodpustíte“ (v.35).

Drazí bratři a sestry, odpuštění, které zde v Porciunkuli takříkajíc „zprůchodňoval“ sv. František, nadále po osmi stoletích vytváří ráj. V tomto Svatém roce milosrdenství je ještě zjevnější, jak může cesta odpuštění skutečně obnovit církev a svět. Nabízet dnešnímu světu svědectví o milosrdenství je úkol, kterému se nikdo nesmí vyhýbat. Opakuji: Nabízet dnešnímu světu svědectví o milosrdenství je úkol, kterému se nikdo nesmí vyhýbat. Svět potřebuje odpuštění – příliš mnoho lidí se uzavřelo v zášti a chová nenávisť, protože nejsou schopni odpustit. Ničí tak vlastní život i životy druhých lidí namísto toho, aby našli radost v klidu a pokoji. Prosme o přímlovu sv. Františka, abychom nikdy nepřestávali být pokorným znamením odpuštění a nástrojem milosrdenství.

Nyní se v tichu pomodleme tak, jak to každý cítí. Zvu řeholníky, biskupy a kněze, aby teď odešli do zpovědnic a byli k dispozici ke smíření, já to také udělám. Prospěje nám, když dnes všichni společně přijmeme odpuštění. Kéž nám Pán dává milost vyslovit ono slovo, které nás Otec nenechá dokončit, slovo, které řekl marnotratný syn: „Otče, zhřešil jsem proti...“ A on mu zakryl ústa a objal ho. Začněme tedy mluvit a On nám zakryje ústa a obleče nás do nového šatu. „Otče, bojím se, že zítra udělám totéž“. Tak se ale vrať! Otec stále vyhlíží, dívá se na cestu v očekávání, že se vrátí marnotratný syn, a to jsme my všichni. Kéž nám Pán dopřeje tuto milost.“